

(1925 -)

NADİR BAYSAL

Bediüzzaman Hazretleri 1936-1943 yılları arasında Kastamonu'da sürgün olarak yaşamıştır. 1939'da Bitlis'ten, Said Nursi'nin memleketinden bir aile daha sürgün gelmiştir Kastamonu'ya. Sebebi; Hz. Bediüzzaman'la ve O'nun Kastamonu'da en yakın dostlarından Vanlı Çaycı Emin'le aynı elbette... Konumuzun odağındaki Nadir Baysal bu sürgün yemiş ailenin çocuğudur. Mutki Buban Aşireti mensubu olan bu aile Kastamonu'ya geldiğinde Hz. Üstad üç senedir bu şehirdedir. Küçük Nadir de delikanlılığa geçiş dönemlerindedir, on dört yaşındadır. Bir musibetten bin hayır çıkmış; Allah bu şanslı delikanlıyı dört sene, on sekiz yaşına kadar asrın Bedi'sini tanıma, konuşma, hatta hizmet etme fırsatı yaratmıştır. Nadir Baysal, önce Çaycı Emin Ağabeyi tanımış ve onun çayhanesinde çırak olmuştur. Çaycı Emin'in sevk ve tedbiriyle de büyüklerin yapamadığı -veya yaptırılmadığı- büyük hizmetler, Küçük Nadir vasıtasıyla deruhte edilmiştir.

Nadir Baysal Ağabeyimiz halen hayattadır. Görüştüğümüz sırada 90 yaşına merdiven dayamıştı. "Elhamdülillah, çok sağlıklıyım, orak bile biçiyorum" dedi bize. Nadir ağabeyimizin bu sıhhatinin devamını Allah'tan niyaz ediyoruz. Kastamonu Hayatı şahidlerinden bu dünyada kalan daha kaç kişi var; doğrusu tam tespitini bilemiyorum. Onun için Nadir ağabey gibi "Nadirler" çok kıymetli.

Nadir Baysal büyüğümüzün hatıralarını kaydederken ve yazıldıktan sonra tashihatını yaptırırken bana yardımcı olan kıymetli kardeşim Öğretmen Emin Acar'a çok teşekkür ediyorum.

Nadir Baysal Anlatıyor:

Doğum tarihim 1341 (1925), Doğum yerim Bitlis'in Mutki kazası. Mutki'de Buban Aşireti mensubuyuz. Şimdi Ahlât'ın Saka köyünde ikamet ediyorum.

Biz Kastamonu'ya şapka inkılâbından dolayı 1939 senesinde sürgün olarak gittik. 1949'da af çıktı geri geldik. Bizim Buban aşireti tamamen sürgün edildi. Aşiretimizi Türkiye'nin muhtelif yerlerine dağıttılar. Biz Kastamonu'ya gönderildik. Gittiğimizde Üstad Bediüzzaman da Kastamonu'daydı.

ÜSTAD'IN İLK KALDIĞI EVDE İKAMET ETTİK

Kastamonu'da ilk olarak Çaycı Emin Ağabeyle tanıştık. Çaycı Emin ağabeyler Vanlıydı. Onlar da sürgüne gönderilmişlerdi. Onların kahveleri (çayhane) vardı. Ben o zaman küçük yaştaydım, Çaycı Emin Ağabeyin yanında çayhanede çalışıyor, ona yardım ediyordum. Onlar bize sahip çıktılar. Kastamonu'ya ilk vardığımızda iki ay kadar çarşı içinde bir ev kiraladık, orada kaldık. Üstad'ın Kastamonu'ya ilk geldiğinde kısa bir müddet ikamet etmiş olduğu ev münhal imiş. Çaycı Emin, bu evin boş olduğunu ve Üstad'ın da tavsiyesi olduğunu söyleyince biz bu eve yerleştik. Dokuz sene hiç kira vermeden Üstad'ın bu ilk evinde mukim olma şerefine nail olduk. Bu ev mahalle kenarında gözden uzak bir yerde olduğu için, Üstad'ı kolayca gözlenebilecek yer olan karakolun karşısındaki evde ikamet etmeye mecbur etmişlerdi. Karakolun karşısındaki bu ev şimdi müze olmuş.

ÇOCUK OLDUĞUMDAN, POLİS ÜSTAD'A OLAN HİZMETİME KARIŞMAZDI

Çaycı Emin ve Mehmet Feyzi ağabeyler Üstad'la devamlı görüştükları için karakoldan onlara pek müdahale edilmiyordu. Fakat bunların haricinde olanların, Üstad'ın yanına gitmeleri pek müşküldü. Bir de benim gibi çocukların -yaşımız küçük olduğu için- Üstad'a gitmemize müdahale edilmezdi. Bundan istifade ile Üstad'ın yanına sık sık gider, mektup, lâhika getirip-götürme, postaya verme, çamaşır yıkama, ekmek alıverme gibi hizmetlerini görürdüm. Bir misafir geldiği zaman, Çaycı Emin Ağabey vasıtasıyla onları alır, mahalle içerinden dolaştırarak, -Karakolun karşısından değil- arkalardan, başka yollardan götürürdüm Üstad'ın kapısına kadar.

SU TAŞIRKEN ÜSTAD BANA ACIRDI

Fahri Enis diye bir zat da bizim gibi Kastamonu'ya nefyedilmişti. Bu zata ücret karşılığında su taşırdım ben. Suyu getirdiğim çeşme Üstad'ın evinden 100-150 metre kadar mesafede idi. Bir ağacın iki ucuna takılmış iki tenekeyi su ile doldurup omuzumda götürürdüm. Üstad'ın evinin önünden geçerken gözüm daima penceresinde kalırdı. Bazen Üstad pencerenin önünden geçerken başını çıkarır, hal-hatır sorardı. Üstad bu halime çok acırdı. Benim de Üstad'ı görme şevkiyle yorgunluğum kaybolmuş olurdu.

AĞABEYİMİN BIYIKLARINI KESMEDİLER ASKERDE

Tıpkı babam gibi Ağabeyim Bişar da namazını kılar, Üstadı sever ve ziyaretine giderdi. Ağabeyim 1941 senesinde Zonguldak'a asker olarak gitti. Giderken Üstad'ı ziyaret etti, elini öptü öyle gitti askere. Güzel bıyıkları vardı ağabeyimin. Askerlikte de bıyık yasaktı. Yüzbaşı bu bıyıklara kırılmaz demiş ve kırılmamışlar. Terhis olana kadar bıyıklı kaldı askerde. Üstad abime "Askerde beş vakit namazını kılırsan rahat edersin. Ben de sana dua ederim" demişti. Yüzbaşı çok seviyor ağabeyimi rahat ettiriyor.

Üstad'ın duasını aldığı, elini öptüğü için bıyığını kırmadılar ve askerliğini rahat bir yerde yaptı ağabeyim. Mehmed Feyzi Ağabey de askere sakalıyla gitmiş, sakalıyla geri dönmüştür.

BEN MUSKACI DEĞİLİM

Bir gün Üstad'a gittiğimde birkaç kişi vardı yanında. Artık onların soruları neyse bilmiyorum. Üstad "Ben muskacı değilim" dedi. Kur'an'ı gösterdi, "Bunun için gelen baş göz üstüne, ben başka işlerle uğraşamam" dediğini duydum. O adamlar da çıktılar gittiler. Buna tevafuk etmişim ben o zaman.

ÜSTAD'IN EVİ KARAKOLUN TAM KARŞISINDAYDI

Üstad, Cuma veya Pazar günleri Kastamonu'nun kuzeybatısına düşen Karadağ'a çıkardı. Ekseri yalnız giderdi. Mehmed Feyzi Efendi ile de çıkardı ormana. Ben Üstad'la beraber Karadağ'a hiç çıkmadım.

Üstad'ın ikamet ettiği ev, Araba Pazarı civarındaydı ve Karakol'un karşısına düşüyordu. İki katlı olan bu evin alt katı odunluktu. Tahta merdivenle salona çıkılırdı. Salonun merdiven tarafı açıktı. Salon kapısının arkasından mandalla ip takılıydı. Kapı açma usulünü bilmeyenler kapıyı çaldıklarında, Üstad isterse kapıyı açardı. Ama biz açma usulünü bildiğimiz için, çalmadan içeri girebilirdik. Odası çok küçüktü, üçe üç gibi. Yerde bir kilim seriliydi. Bir de sediri vardı.

Üstad ekseriya haşlanmış yumurta yer, yumurtada et gıdasının olduğunu söylerdi.

ÜSTAD'IN YEĞENİ FUAD ÜNLÜKUL KASTAMONU'YA GELDİ

Üstad, kardeşi Abdülmecid Efendinin oğlu Fuat'ı çağırarak Kastamonu'ya getirtti. On beş gün kadar yanında alıkoydu. Ben Üstad'ın yeğeniyle çok sık görüşür ve kendisini çayhaneye getirir, Kastamonu'yu gezdirirdim. Fuad Ünlükul o zaman lisede okuyordu. Bana "Amcam okumama razı değil" diyordu. Sebebini açıklamadı, bilmiyorum. On beş gün sonra Üstad izin verdi, Ürgüp'e döndü.

ÜSTAD VE TALEBELERİ 1943'DE KASTAMONU'DAN DENİZLİ'YE SEVK EDİLDİLER

1943 senesinin Ramazan ayı idi. Üstad'ın evine doğru gidiyordum. Kunduracılar Çarşısında onu bir fayton içerisinde -hep olduğu gibi- başında sarık, adliyeye doğru götürdüklerini gördüm. Başta Çaycı Emin, Mehmet Feyzi olmak üzere toplam yirmi iki kişi, on beş gün Kastamonu cezaevinde kaldılar. Üstad'ı içeri almadılar, polis nezaretinde eve döndü. On beş gün sonra hepsini Denizli Mahkemesine sevk ettiler. O sırada Kastamonu'ya öyle bir korku havası sardı ki, Üstad'la görüşenlere sanki bir suç işlemişler gibi bakılır olmuştu. Bazıları evinden çıkamaz hale gelmişti.

Denizli'ye Kastamonu ve civarından 23 kişi götürüldü. Sonradan Mehmed Feyzi Ağabeyden hatırladığıma göre, altı çuval da eser götürmüşler. Ha bugün, ha yarın idam edilecekler diye dokuz ay kadar kaldılar hapisanede. Fakat beraat ettiler. Üstad bir daha dönmedi Kastamonu'ya.

Üstad'ın Kastamonu'dan gidişinden bir müddet sonra zelzele olmaya başladı. Kaleden taş yuvarlanarak düşen bir evin içinde yedi kişi öldü. Tosya kazasında 600-700 kişi hayatını kaybetti.